

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

JulkICT
-toiminto

Avoimen tuotteen hallintamalli

FINTO OhRy

19.11.2014

Mikael Vakkari, neuvotteleva virkamies, VM / JulkICT
(Kääriäinen, J., Matinmikko, T., Oikarinen, T.)

Mitä on tuotteenhallinta?

- Ohjelmistotuotteen hallinnalla tarkoitetaan toimia, jotka mahdollistavat ohjelmiston hallitun kehityksen ja kehityksen seurannan sen elinkaaren aikana.
- Tuotteenhallinnasta tai sen järjestämisestä vastaa tuotteen omistaja
 - Tuotteella tulee aina olla määritelty omistaja
- Tuotteenhallinta vaatii osaamista, ammattitaitoa ja kokemusta, lisäksi se aiheuttaa kustannuksia
 - Tarvitaan tuotepäällikkö, integraattori jne.

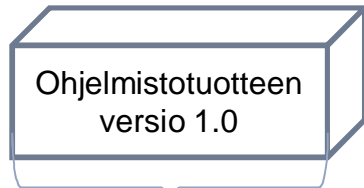
Ohjelmiston tuotteenhallinta yleisesti yrityksissä?

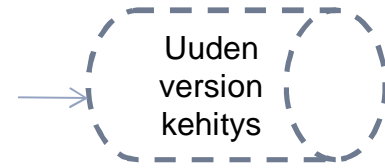
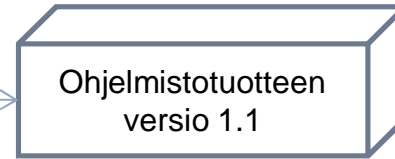
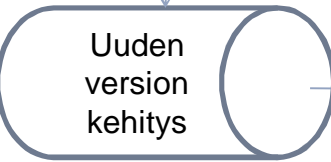
Rahoitus

Omistaja
(ohjel-
mistotalo)

Päätetyt uudet ominaisuudet

Kerää

Kehitysprojektin
Projektipäällikkö
nn

Tuotepäällikkö
nn.

Markkinointi ja myynti

Asiakastarpeet

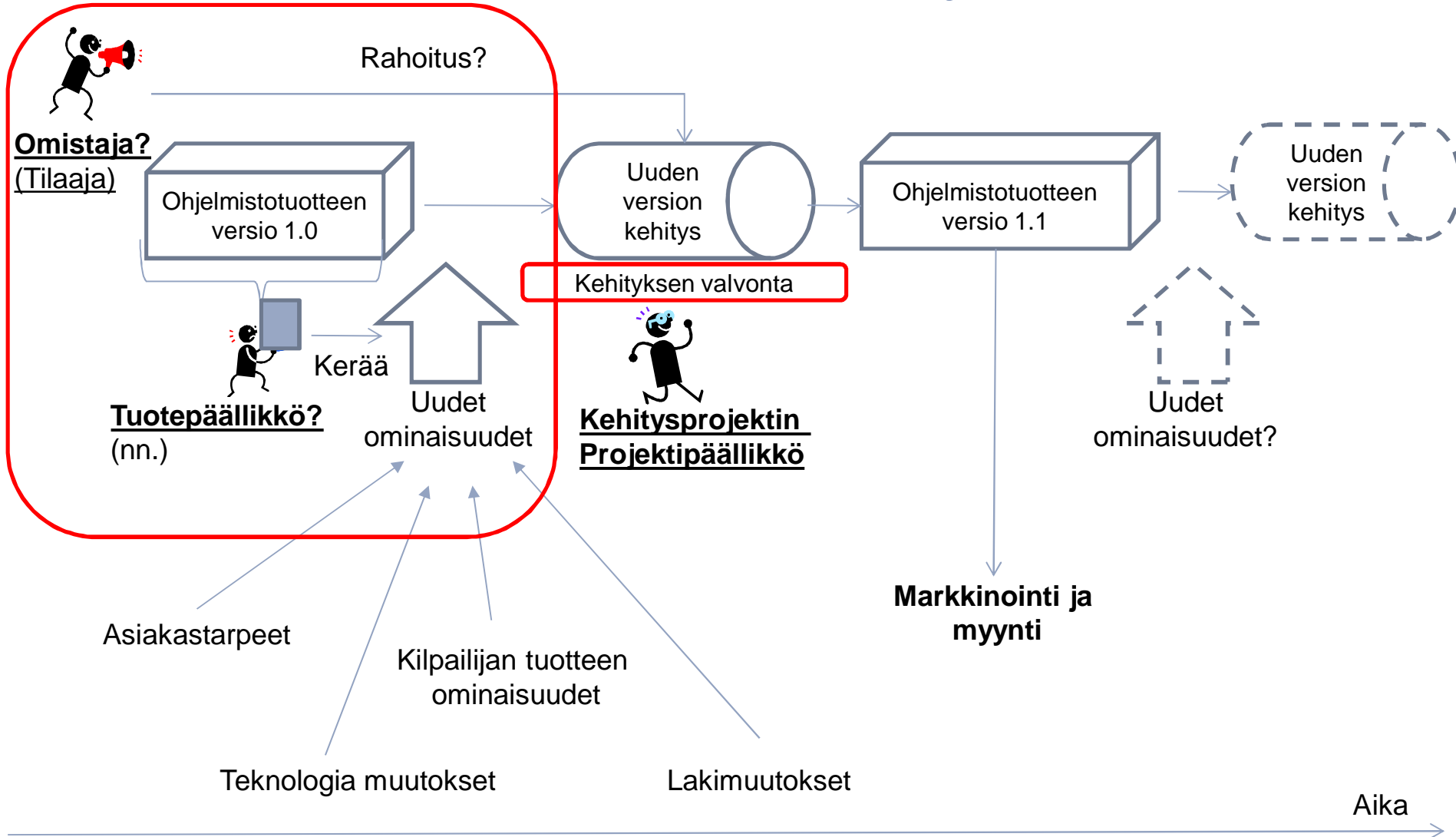
Kilpailijan tuotteen ominaisuudet

Teknologia muutokset

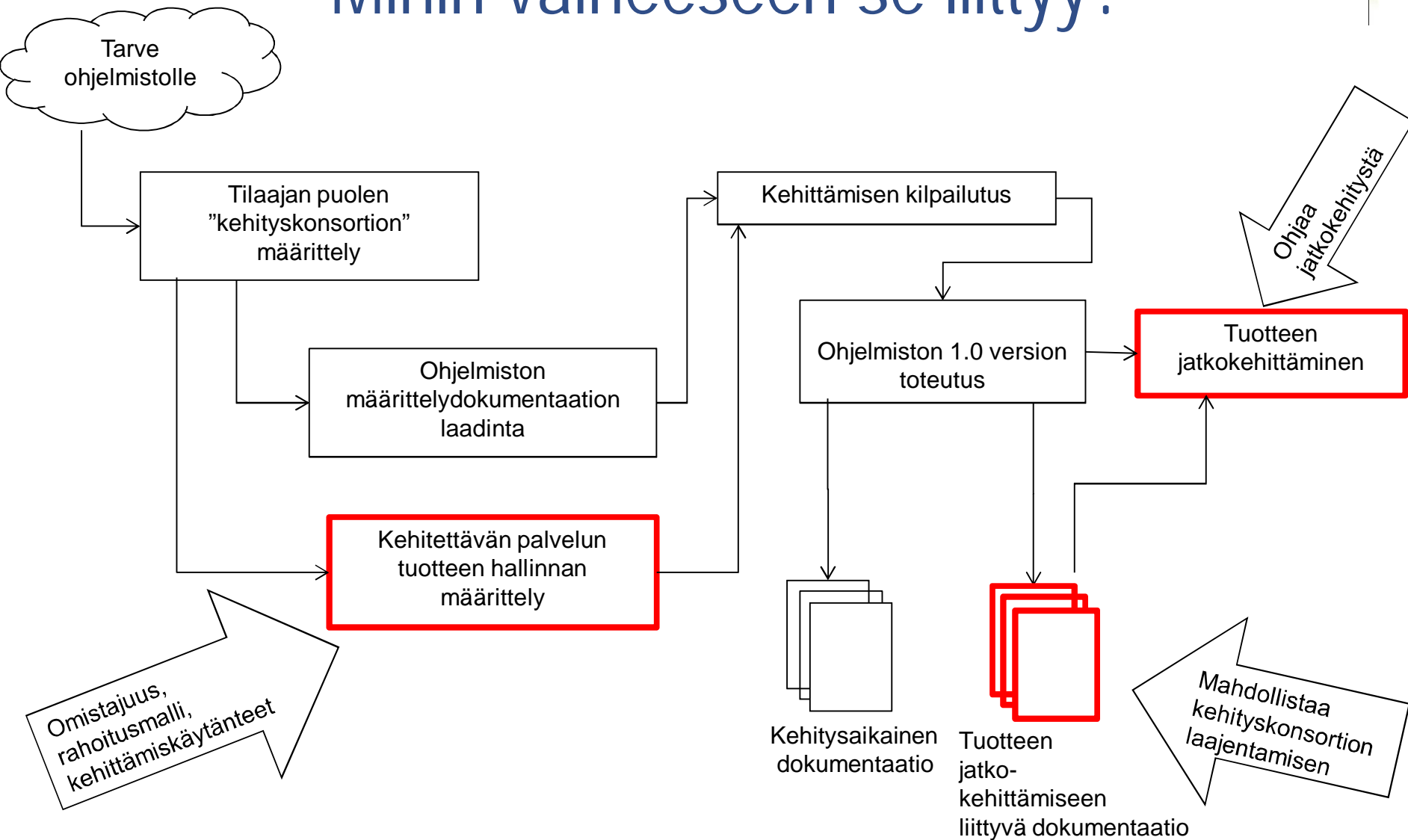
Lakimuutokset

Aika →

Mitä on tuotteenhallinta yleisesti?

Mihin vaiheeseen se liittyy?

Miten yritysten tuotteenhallinta näkyy julkiselle sektorille?

- Tavoitteena hyvin toimiva ja kustannustehokas sekä toimintaa tukeva ohjelmisto.
- Mutta, liian usein se koetaan...
 - Kalliina, kaiken kehittämisen (korjaamisen) maksaa aina tilaaja ja jopa toinen käyttäjäorganisaatio maksaa toteutetun ominaisuuden uudelleen
 - Ei saada riittävää vastinetta ylläpitomaksuille
 - Tarpeellisten ominaisuuksien määrittely jää lähes täysin tilaajalle
 - Uusien ominaisuuksien kehittäminen venyy
 - Myös perustestaaminen pääsääntöisesti tilaajan vastuulla
 - Erittäin vahva toimittajariippuvaisuus (ns. toimittajalukko)

=> Tavoitteena edesauttaa toimintakulttuurissa ohjaamalla tilaajaa ottamaan kehittämistä ja IPR:ää vahvemmin omaan ohjaukseen ja omalle (omistajan) vastuulle

Mikä on avoimen tuotteen hallintamalli?

- Se on tilaajan omistamalle (OS) ohjelmistolle sovittu hallintamalli, jonka avulla tilaaja(t) hallitsevat yhteisesti kehitettyä ja rahoitettua ohjelmistoa.
- Keskeisinä tavoitteina on määritellä ohjelmiston
 - Omistajuus ja muut tuotteenhallinnan roolit sekä niihin liittyvät vastuut ja yhteiset toimintatavat.
 - Tuotteen elinkaarenhallinnan prosessi (kehittäminen, ylläpito)
 - Tuotteen elinkaaren aikaisen rahoittamisen mallit
 - Avoimuuden periaatteet (dokumentaatio, jakelu)

Liiketoimintamallin muuttuminen

- Avoimen tuotteen malli mahdollistaa ohjelmistotalolle avoimen tuotteen ottamisen palveluportfolioonsa
 - Markkinat laajenevat, ei pelkkiä valmisohjelmistoja
- Jokaisella ohjelmistotalolla on mahdollisuus opiskella tuote niin hyvin kuin haluavat sekä rakentaa palveluitansa myös ko. avoimen tuotteen ympärille
 - Mahdollistaa ulkoistamisen (kilpailutetaan ”koodarit”)
- Ohjelmistotalojen ansaintamalli siirtyy (pelkästä) koodauksesta käyttöönottoon, tuki- ja ylläpitopalveluihin
- Ohjelmistotalo, joka tuottaa avoimen tuotteen käyttöönotto- ja tukipalvelut asiakkaalle laadukkaasti ja kustannustehokkaasti tulee pärjäämään kilpailussa
 - Laajentuva käyttäjäkunta tarvitsee palveluntarjoajia

Tuotosten arkkitehtuurinmukaisuuden hallinta / Avoimen tuotteen hallinta

Julkisen hallinnon
arkkitehtuuriperiaatteet

Periaate 12:

Vältä päällekkäisiä ratkaisuja
Jo tehtyä on hyödynnettävä ja
rinnakkaisten ratkaisujen
kehittämistä on vältettävä.
Uudelleenkäyttö on oltava
lähtökohtana kehitettäessä
tietojärjestelmiä

Periaate 16:

Hyödynnä avointa lähdekoodia
Avoimen lähdekoodin ratkaisut
tukevat teknologia- ja
tuoteriippumattomuutta. Avoin
lähdekoodi ja vapaa ohjelmisto
(myös avoimet rajapinnat ja
standardit) edistävät kilpailua,
läpinäkyvyyttä ja muokattavuutta

Arkkitehtuuriperiaatteen
toteuttavat toteutustapa

Avoimuus

lähdekoodin ja teknisen
dokumentoinnin
hallintamallin mukainen
jakaminen

Levitettävyys

ohjelmiston
hallintamallinmukainen
avoin käyttöoikeus

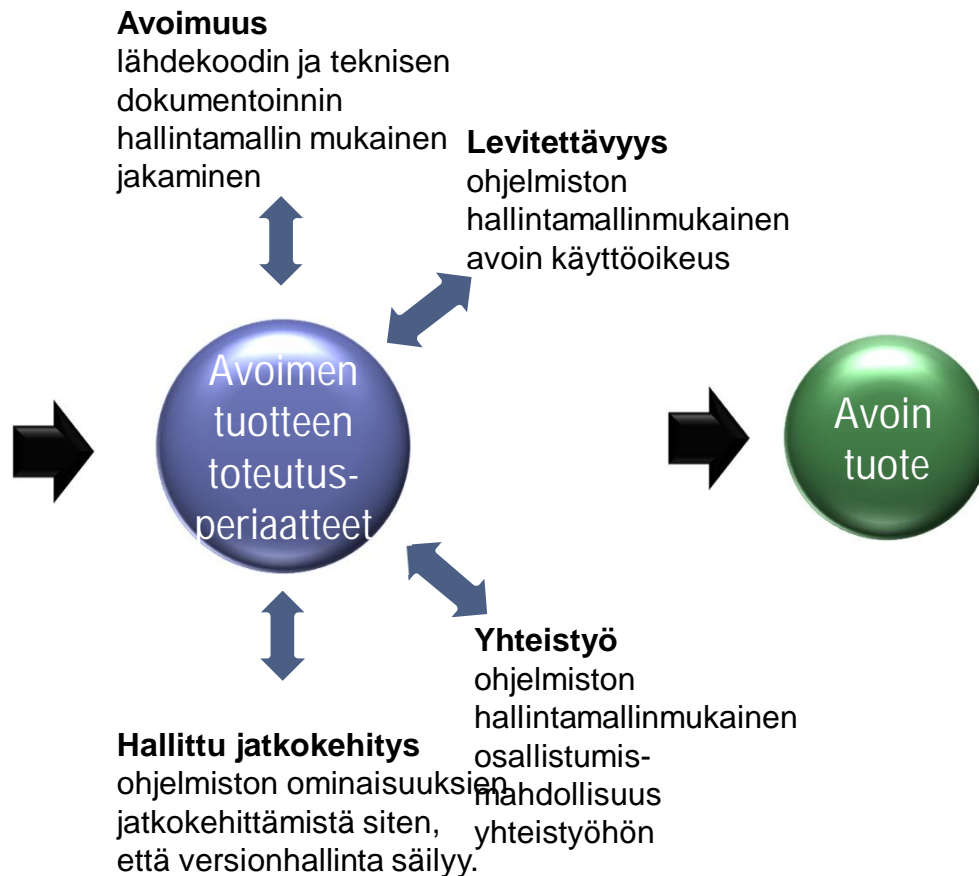
Hallittu jatkokehitys

ohjelmiston ominaisuuksien
jatkokehittämistä siten,
että versionhallinta säilyy.

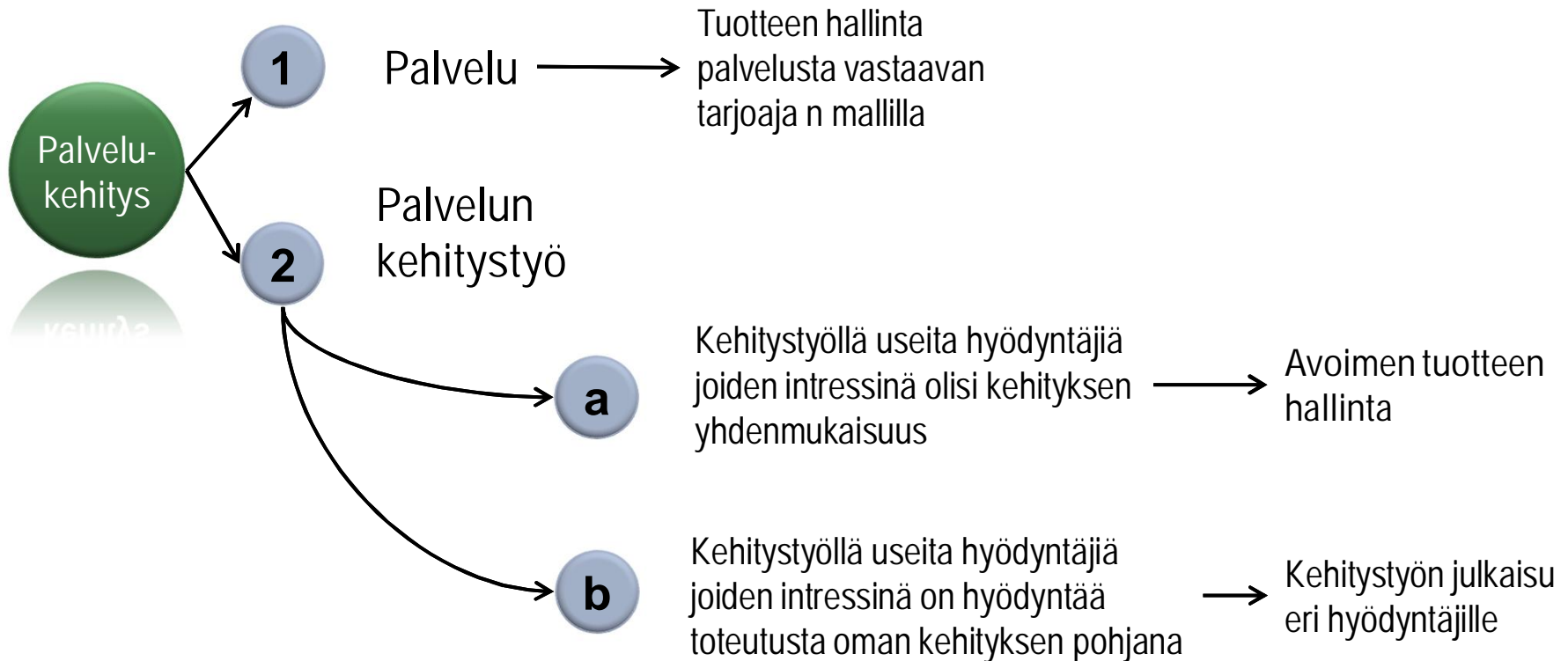
Yhteistyö

ohjelmiston
hallintamallinmukainen
osallistumisen
mahdollisuus
yhteistyöhön

Arkkitehtuuriperiaatteen
mukainen toteutus

Avointen tuotteen käyttötavat / hallintatarve

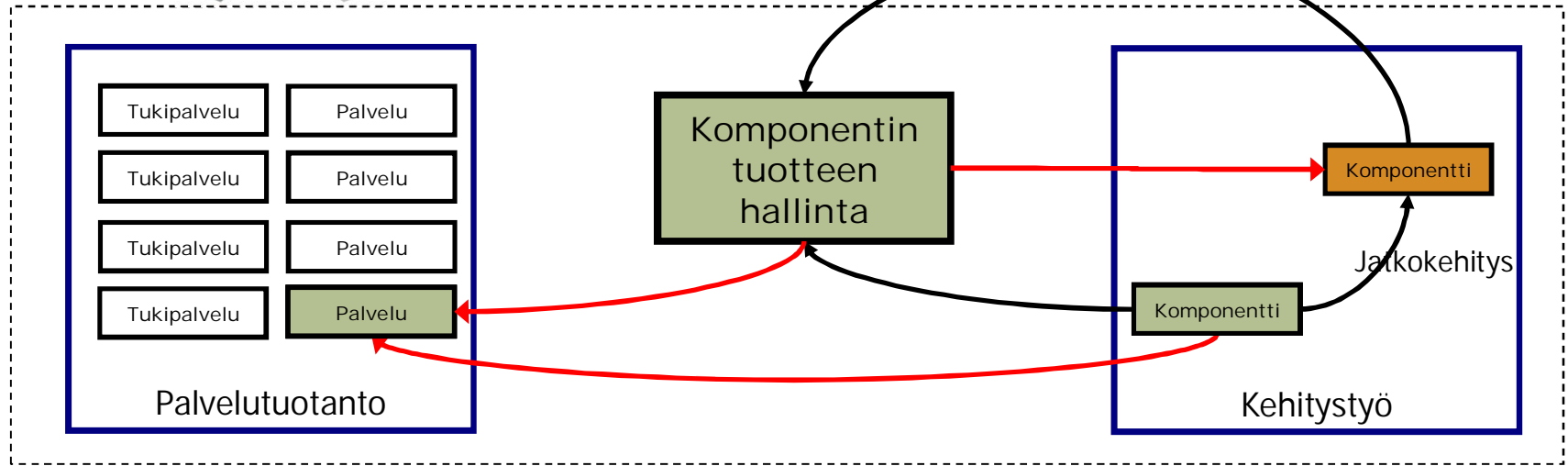

Tuotteen hallinta

- Palvelu = hallinnasta vastaa palveluntarjoaja
- Kehitystyön jakaminen (komponentit):
 - Useita hyödyntäjiä samankaltaiseen toimintaan → avoimen tuotteen hallinta
 - Useita hyödyntäjiä erilaisiin käyttötarpeisiin → kehitystyön jakaminen

Palvelujen kehittäminen avoimella lähdekoodilla

Asiakkaat

- Julkisin varoin kehitettävien palveluiden kehitystyön avoimuuden lisääminen
- Kehitystyön avoin jakaminen yhteiskunnan käyttöön koko palvelun elinkaaren osalta → yhdenmukaisuus
- Palvelujen kehitystyön nopeuttaminen (kehitystyön uudelleen käyttö, jo tehdyn hyödyntäminen)

Mitä tapahtuu ilman tuotteenhallintaa?

- Ohjelmiston kehittyminen ei ole hallittua, koska eri organisaatioiden käytössä olevaan ohjelmistoon on tehty muutoksia, eikä ole tietoa kuka on tehnyt mitään muutoksia ja miksi, ja miten ne saadaan käyttöön.
 - Dokumentaation puute, lähdekoodin ”forkkaus”
- Maksetaan edelleen päällekkäisistä ominaisuuksista, koska ei tiedetä toisten toteuttamista muutoksista ohjelmistoon TAI tuotetta ei saada edes jakeluun muiden hyödynnettäväksi
 - Ei kustannussäästöjä, ei muodostu käyttäjäyhteisöä

=> Tarvitaan ohjelmistotuotteen hallintaa

Mitä tapahtuu ilman tuotteenhallintasuunnitelmaa?

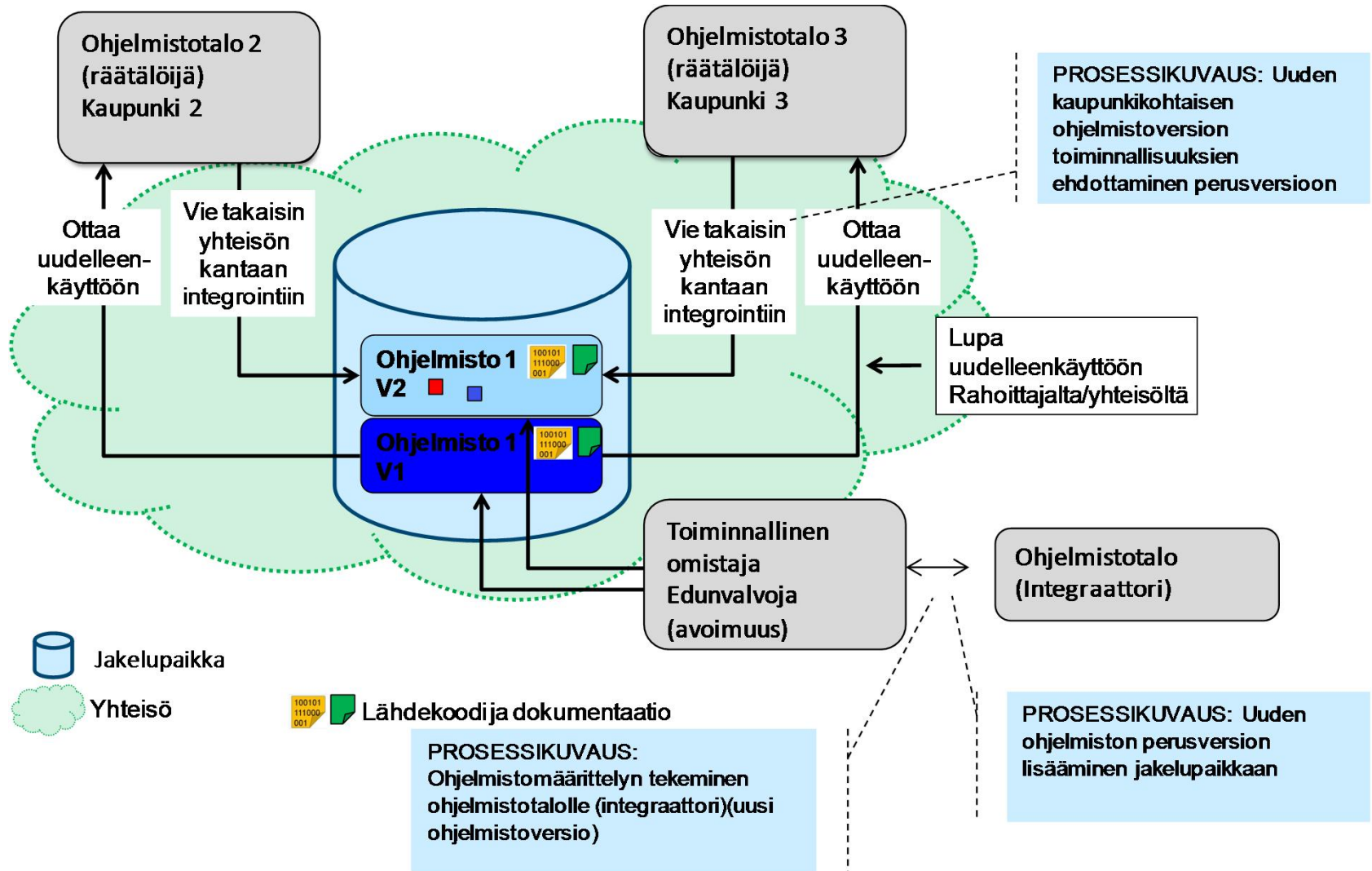
- Jos kehitetyille ohjelmistoille ei ole tehty tuotteenhallintasuunnitelmaa...
 - Ohjelmiston omistajuutta ja vastuita eri tilanteissa ei ole selkeästi määritelty
 - => Tuotteella ei ole ”huolehtijaa” ja se alkaa ”vanhentua” eikä enää vastaa käyttäjien tarpeita
 - Organisaatiot eivät uskalla ottaa ohjelmistoa käyttöön, koska sen jatkokehityksestä ja toiminnan jatkuvuudesta (= elinkaaresta) ei ole varmuutta.
 - Kokemuksia ohjelmistoista on vaikea vaihtaa kun ei tiedetä käyttäjä- ja vastuutahoja
 - => Heikko kommunikointi toimijoiden välillä

Tuotteenhallintasuunnitelma

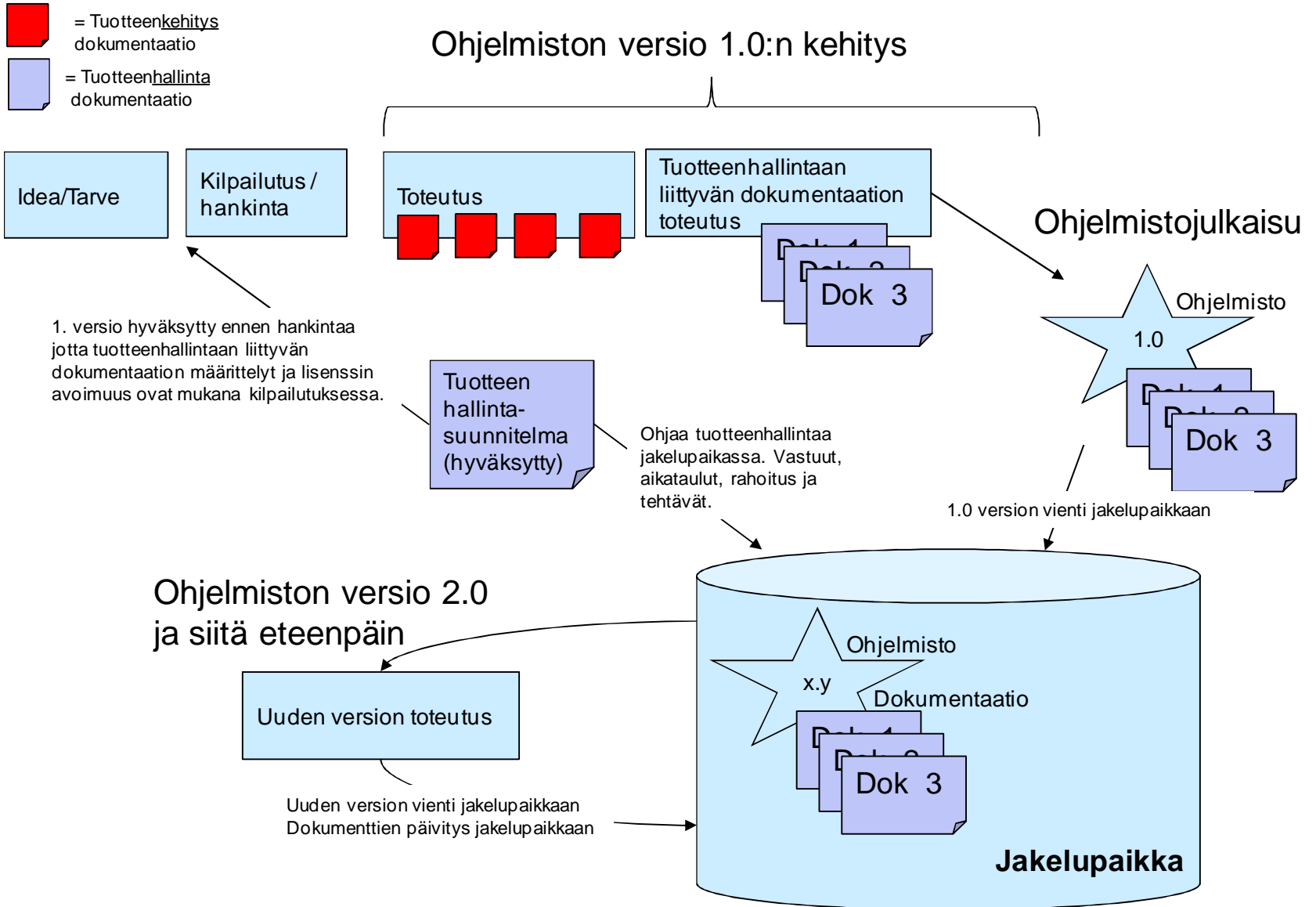

- **Perustiedot:** Kuvaa ohjelmistotuotteen. Missä hallinta tapahtuu?
- **Tuotteenhallinnan roolit ja organisaatiot:** Kiinnitetään konkreettiset toimijat eri rooleihin, joilla on tuotteenhallinnan tehtäviä.
- **Elinkaarenhallinta:** Kuvataan miten kehitysyhteisö ja ohjausryhmä kokoontuvat ja kuinka muutokset ohjelmistoon sen elinkaaren aikana tehdään.
- **Tuotteenhallinnan rahoituksen käytännöt:** Miten ohjelmiston kehittämistä ja ylläpitoa rahoitetaan? Miten tuotteenhallinnan toiminta rahoitetaan?
- **Dokumentaatio:** Mitä dokumentaatiota ohjelmistosta on olemassa ja mistä se on saatavilla?

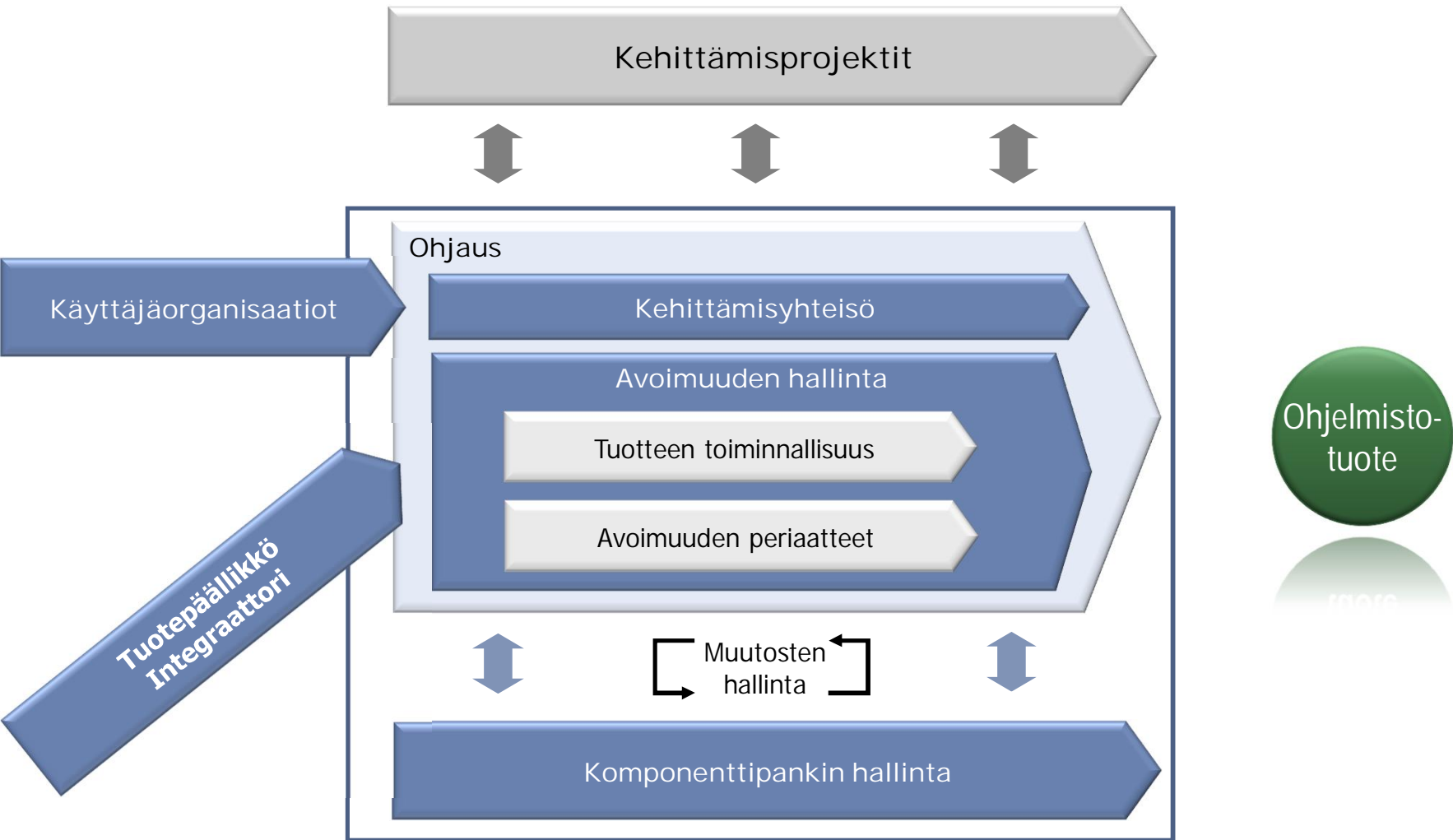
Avoimen ohjelmistotuotteen hallintamalli (VTT)

Hallintamalli – jäsenneily toimintatapa

Tuotteenhallinnan organisointi

Tuotteenhallinta käytännössä

- Tuotteenhallintamallia pilotoitu mm.
 - SADe-ohjelma, KoKu –komponentit ja JulkICT Lab
- Tuotantokäyttöön osana valtioneuvoston yhteisen julkaisujärjestelmän (YJA) ohjausta
- Tuotteenhallinta FINTO:n ja Finnan näkökulmasta
 - FINTO toistaiseksi yhden organisaation toteuttama ja tarjoama palvelu – tuotteenhallinnan näkökulmasta kehittämistyön formaali avaaminen ja yhteisön muodostaminen mahdollista
 - Finnassa yhteiset näkymät, joihin voidaan soveltaa tuotteenhallintaa – mikäli näkymien kehittäjätahoja on useampia, keskeistä huolehtia komponenttien dokumentaatiosta ja hyödynnettävyydestä

Tuotosten arkkitehtuurinmukaisuuden hallinta / Avoimen tuotteen hallinta

